

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 15 lutego 2012 r.

Zespół projektu „Opracowanie krajowych strategii gospodarowania wybranymi gatunkami...”

**Katedra Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt SGGW
ul. Ciszewskiego 8, 02-786 Warszawa**

W związku z udostępnionym przez Państwa projektem „Programu ochrony żurawia” (Ibron-Mirowska, wersja z 28.11.2011), uprzejmie proszę o rozważenie następujących uwag:

1. Żuraw jest ptakiem budzącym generalnie pozytywne emocje większej części społeczeństwa. Dzięki temu, że jest to obecnie gatunek dość często spotykany, możliwość nawet przypadkowych obserwacji żurawi dostępna jest – zwłaszcza w północnej Polsce - nie tylko dla ornitologów, ale praktycznie dla każdego; a jest to ptak piękny i charyzmatyczny. Głos żurawia jest nieodłącznym elementem krajobrazów bagiennych; nie pozostaje bez znaczenia dla ich turystycznej atrakcyjności. Żuraw ma także liczne konotacje kulturowe. Wydaje się, że te aspekty społecznego postrzegania gatunku mogłyby być wyeksponowane i użyte jako podstawa strategii.
2. Sugerujemy też, by w strategii wskazać „pozytywne możliwości” wykorzystania obecności żurawi – np. jako lokalnej atrakcji turystycznej, albo jako wątku edukacji ekologicznej wykorzystującej motyw żurawia. Dobre przykłady w tym zakresie znaleźć można niedaleko od granic Polski - np. w Niemczech, na Rugii, w Parku Narodowym Vorpommersche Boddenlandschaft (istnieje tam także „centrum żurawia” będące lokalną atrakcją), a także w serwisach internetowych (www.kranische.de, www.savingcranes.org). Warto podkreślić, że możliwość łatwej obserwacji żurawi np. wiosną na Pomorzu jest ceniona przez odwiedzających Polskę turystów z zachodniej części Europy.
3. Istotnym problemem, jaki powinien być bardziej wyeksponowany w strategii, jest potrzeba ochrony miejsc skupiania się żurawi np. na noclegowiska przed niepokojeniem w wyniku prowadzenia polowań na zwierzynę łowną, Choć żurawie nie są obiektami polowań, są niepokojone i nękanie.

Przykładowo, obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB320003 Dolina Dolnej Odry to jedna z najważniejszych ostoi dla migrujących żurawi w Polsce, zatrzymuje się tu podczas migracji jesiennej ponad 10 % populacji zachodnioeuropejskiego szlaku migracyjnego(!), co stawia ją w czołówce najważniejszych dla żurawi szlaków migracyjnych Europy. Bardzo istotnym dla populacji migrującej żurawia zagrożeniem są polowania w miejscach ich masowych noclegowisk. Szczególnie dotyczy to „Kostrzyneckiego Rozlewiska” i „Łąk Wielopole”, w

obrębie których miejscowi przyrodnicy stwierdzali wielokrotnie wieczorne polowania na ptaki, które skutkowały nękaniami żurawi, zmuszaniem ich do wielokrotnego wzbijania się w powietrze i lokalnych przelotów, doprowadzając do stresu, strat energetycznych i narażenia na postrzał a nawet przypadkowe zabicie. Przyrodnicy stwierdzili także fakt polowań w centralnej części noclegowisk długo po zmroku, w kompletnej ciemności, co uniemożliwia identyfikację celu i jest niezgodne z etyką łowiecką. W ramach opracowywanego planu zadań ochronnych dla obszaru, zaproponowano wyznaczenie „stref spokoju” wolnych od polowań w tym głównie w miejscach najważniejszych noclegowisk żurawi. Strefy spokoju dedykowane w szczególny sposób migrującym żurawiom to „Łąki Wielopole” i „Łąki pod Czelinem” – łącznie do 3000 os., „Kostrzyneckie Rozlewisko” – do 3000 os. i „Międzyodrze” – powyżej 14000 os.(!). W wyniku i rozmów z Kołami Łowieckimi i uwag zgłoszonych przez myśliwych granice ostoi oraz zapisy ochronne skorygowano, tak, aby zachować skuteczną ochronę noclegowisk a jednocześnie umożliwić kontynuowanie zrównoważonej gospodarki łowieckiej. W obrębie „stref spokoju” proponuje się całoroczne wykluczenie polowań na ptaki oraz wykluczenie wszelkich polowań w okresie od 1 marca do 30 listopada, czyli w okresie migracji wiosennych, lęgowym i migracji jesiennej. Udostępnienie terenu w okresie jesienno-zimowym (01 grudnia-28 lutego) umożliwi odstrzały zwierzyny grubej, w tym szczególnie kontrolowanie populacji dzika. Tak zdefiniowane strefy spokoju pozwolą w dłuższej perspektywie zachować właściwy stan ochrony podmiotów ochronnych ostoi Dolina Dolnej Odry nie wpływając w istotny sposób na gospodarkę łowiecką w ostoi. Proponowane strefy pokrywają jedynie kilka procent całej powierzchni OSO i są zlokalizowane w wybitnie niedostępnych, zabagnionych, niewykorzystywanych gospodarczo zakątkach ostoi, co minimalizuje ich wpływ na gospodarkę regionu.

Sugerujemy wykorzystanie powyższego przykładu w strategii, a także szersze ujęcie przedmiotowego problemu, dotyczącego zapewne także i innych miejsc w Polsce.

4. Sugerujemy pogłębienie omówienia w strategii problemu ochrony zabagnień śródpolnych. O ile obecnie bagna w lasach wydają się być stosunkowo dobrze chronione, zabagnienia i oczka wśród terenów rolniczych nadal zanikają w wyniku melioracji odwadniających oraz w wyniku podejmowania konserwacji i odtwarzania starych systemów melioracyjnych. Mokradła w krajobrazie rolniczym są przecież również istotnymi biotopami żurawia. Zjawisko to należałoby głębiej zdiagnozować i szerzej omówić. Istnieje potrzeba podjęcia systemowych działań w zakresie zarządzania wodą na terenach rolniczych, uwzględniających m. in. potrzebę zachowania i odtworzenia rolniczych terenów bagiennych – nie tylko dla związanej z nimi różnorodności biologicznej (której składnikiem jest m. in. żuraw), ale także dla utrzymania retencyjnych funkcji torfowisk na terenach rolniczych oraz dla utrzymania funkcji torfowisk jako miejsc zgromadzenia i zatrzymania węgla organicznego.

Niezależnie od powyższych uwag, pozytywnie opiniuję projekt strategii i zaproponowane w nim rozwiązania - uważając że powinien on być podstawą ochrony żurawia w Polsce.

z poważaniem

- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Warszawa